

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 7. De Templo, & loco sacrificij, reuerentiaque ei debita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

pauca de hora sacratissimæ Missæ descripta : est de hac nonnulla quæstio , & dissensio horum temporum ab Antiquitate.

Veteres olim celebrabant Missam ab hora tertia, quæ nobis est duodecima post meridiem , ad nonam , quæ ex nostra supputandi ratione est sexta. sed eo loci, ac temporis ieiunium protrahebatur ad eam usque horam , occasumque solis huius , ne mortalem escam aspiceret, daretque, priusquam immortalis, cœlestique pabulo refectus esset immortalis animus.

Quandoque etiam mos inualuit, celebrare post occiduum solem, idque duobus tantum diebus: feria quinta in cœna Domini, & Sabbato Sancto: alias etiam adulta, mediaque nocte, ut in Natali Domini. Modo recepta ea consuetudo, ut non offeratur sacrificium nisi ab aurora ad meridiem. Et hæc de tempore, ac hora: propero ad locum sacrificio opportunum.

§. 7.

De templo, & loco sacrificij, reuerentiaque ei debita.

Inualuit olim hæresis Manichæorum, quam deinde secuti Messaliani, qui templa omnia & altaria execrabantur: contra naturæ, & rationis placita, communem propè gentium omnium morem, & ipsa cœli oracula, ac præcepta quæ lo-

Nn

cun

cum aliquem sacrificijs offerendis opportunum, sacrumque esse voluerunt. Ne omnia confecti, apud Iudæos ea quondam lata lex Deo Iudice; vt nemini omnium liceret immortali Deo litare extra eum locum, quem ipse sibi descripsisset.

Deuter.
12. v. 4.

Is porro primum fuit tabernaculum, vnica sacrificij sedes, quæ tenuit à Moysè ad vsque Salomonis ædem: ad illud euocabatur quisquis æterno Numini erat immolaturus: secus si fecisset lata iam è cælo lege capitis supplicium incurrebat: adeo graue fuit extra tabernaculum victimas obtulisse. Ab illo deinde erectum templum Salomonis quod sacrificia, victimas, & holocausta admisit, publicumque cultum, ac immortalis Dei venerationem: ex

2. paral.
c. 7. v. 12.

illo oraculo ad Salomonem, *Elegi locum istum mihi in domum sacrificij*, à quo ita sacer, & religiosus habitus est ille locus, vt extra eum Deo sacra facere nefas esset: profanum, hæreticum: inde Samaritani, qui in monte Garizim templum erexerant, eoque ad sua sacra ascendebant, pro hæreticis vulgo reputati.

Ioseph. l.
11. Antiq.
c. 7.

Rationes diuinæ illius institutionis, in oculis, in manibus sunt.

Vna ducitur ex ipso naturæ sensu, & ingenita quadam animorum consensione, dum enim statuta ædes sacra, ad quam sæpius conuenirent Iudæi, simul consultum est coniunctioni animorum, & fraternæ

fraternæ caritati, quæ fouetur, & augetur illa vnius, eiusdemque templi communionem: nihil enim magis fauet amicitia, quam frequens illa consuetudo, de qua antiquum illud, & verum pronuntiatum. *Melior est vicinus iuxta, quam frater procul.* Ideo Prou. 27. v. 10. que, vt inquit, Ambrosius. *Amici plerumque se benevolentia quisque committit, quam fratris necessitudini; tantum valet benevolentia, vt plerumque pignora vincat natura.*

Eius causa in promptu est, illa videlicet necessitudo, quæ à loci vicinitate, & frequenti congressu peti solet. Vt enim ad dissociandas amicitias multum potest loci distantia, iuxta vulgatum illud, *non sunt amici qui procul rus incolunt.* Ita ad integrandas, firmandasque confert plurimum eiusdem loci communio, quam Iudæis esse voluit Deus, vt esset inter eos sicut templi, ita & animorum vnio. Altera diuinæ huius legis ratio fuit, vt sacrificia vno in loco præstata, Deum vnum loquerentur. *Vnus* L. 2. de Monarch. *Deus, inquit Philo, non nisi vnicum sibi dicari postulare videtur.*

Accessit & aliud pondus à natiuo Iudæorum ingenio, erant illi pro ingenita sibi leuitate faciles, imò præcipites ad idololatriam, in quam proni abiissent, si diuersis in locis Deo sacrificassent.

Et hæc pro Iudæis militabat ratio; alia Christianis imponitur: non arctantur illi intra tabernaculi

N n 2 vnius.

284 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
vnius, templique angustias: sed orbe toto sacras æ-
des & superis, & immortalī Deo erigunt; vt locus
omnis pietatem spiret, ac religionem: vt publico,
ac solemni sacrificio Numen æternum colant, non
ter in anno, vt olim Iudæi; sed in dies singulos, dum
vbique ferè locorum occurrunt templa, quæ bonas
mentes muneris sui moneant, & proritent ad quo-
tidiana officia pietatis.

Ex quibus conficies, quos ob fines extruantur
sacratæ ædes, quæ sicuti quatuor nomina sortiun-
tur, ita & quatuor fines obtinent.

Vnus est ad sacrificandum Deo, & hinc dican-
tur templa.

Alter ad orationem, & pios æstus deuotæ men-
tis, & hinc audiunt oratoria.

Tertius ad Martyrum reliquias, exuias magna-
rum mentium religiosè asseruandas, & ab ijs inscri-
buntur basilicæ.

Quartus denique, vt in ijs Dei verbo, & Sacra-
mentis alatur, ac reficiatur populus, & ab illa esca-
spiritali Ecclesiæ sunt, & nominantur. Videri po-
test de hoc argumento Bellarminus, ego interim ad
alia propero fingendis probè moribus opportuna;
& in templis quatuor maximè à Liturgis, ac Chri-
stianis requiro: animi munditiam, ac nitorem,
reuerentiam singularem, eximiam modestiam, cor-
porisquæ, oris, ac gestuum omnium compositio-
nem; denique & altum silentium.

Tom. 2. l.
3. De cul-
tu SS. c.
4.

Ad illam arduæ mentis puritatem reuoco morem illum antiquum, quo maiores nostri ante fores, & templorum vestibula cantaros, & salientes aquas habere voluerunt, quibus oraturi, & templum ingressuri manus lauarent.

Manauit ea consuetudo à Iudæis Legislatore Moysè, cui præcepit Deus vt labrum æneum conficeret, quo Aaron & filij eius pedes abluerent, non corporis tantum sed & animi, eiusque quam maxime: quia vt disertè Tertulianus seuerus morum censor: *Quæ ratio est, manibus quidem ablutis, sed spiritu sordidato orare?* Nulla enim uero est ratio, vt proinde exhibendus videatur Saladinus, qui capta Ierosolyma, & Christianis superatis, cum ex omnibus pijs locis vnum Salomonis templum restare voluisset, in illud ingressurus aqua rosacea sese lauifertur: ea quidem corpus elui, manus olere potuerunt, at animus sordere potius, ac foetere. Sed de hoc infra latius, vbi ex professo quæram de sacro ritu lotionis manuum ante sacrificium; hic innuisse plus satis.

Eundem animi nitorem testatur niuea illa vestis, qua olim & etiamnum linteati, ac candidati ad aras procedunt Liturgi: monet illa, vt quæ corpori, eadem animo aptetur vestis. Beatas mentes, ac cœlestes genios amasse legimus hanc in indumentis suis niuem, si quando mortalibus oculis mutuato

286 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
ad tempus habitu, apparuerunt: est nimirum ille
color consentaneus & cœlo, & cœlestibus incolis,
quos & natura, & gratia, & gloria purissimos fecit,
ac beatæ æternitatis candidatos: & eos amat Eccle-
sia, amant Sancti Patres, in primis que D. Gregorius
Nazianzenus, qui candidata illa ministrorum a-
gmina ita eleganter metro depingit.

Vestibus in niueis astatat turba ministra,

Splendorem referens agminis Angelici.

Venio ad reuerentiam sacris locis debitam eam-
que tum ex ipsorum Gentilium recepto more, tum
è singulari primorum Christianorum demissione
colligo.

*Apol. 2.
p. 74.*

Gentiles certè, vt mihi testis est Iustinus Martyr,
ingredientes in fana solebant calceos deponere: au-
dierant nimirum illud quod olim Moyfi diuinum
Numen, *solve calceamenta de pedibus tuis*, cuius ra-
tio deinde subijciebatur, locus enim in quo stas
terra sancta est: audientes illius oraculi, ex quadam
templorum veneratione, & sacri aditus reuerentia
calceos ponebant, vnaque fastum omnem, & prauas
animi affectiones abijcere se velle testabantur.

*In c. 3.
Exod.*

Idem Lyrano teste fecere Saraceni, qui prima
templorum limina non nisi nudis pedibus attinge-
bant. Alij templorum aditus religiose salutare:
hinc illud Plauti. *Limen superum, inferumque salue
simul, & vale.* Alij denique templorum vestibulis

non

non solum figere oscula : sed & capita attundere :
quo alludit illud Tibulli.

Non ego si merui dubitem procumbere templis,

Et dare sacratis oscula liminibus :

Non ego tellurem dubitem perrepere supplex,

Et miserum sancto tundere poste caput.

Ethnicis addi possunt & Iudæi, apud quos tanta
fuit illius templi, quod à Salomone perfectum est,
obseruantia, vt ne parietes quidem contingere po-
pulo licuerit : vt mihi author est D. Gregorius Na- Orat. 29.
zianzenus, eamque ob causam alij parietes veluti
profani ædificati sunt, qui sacros illos attingerent.

Similis aliqua; sed pia magis sacrorum locorum
veneratio primos Christianos occupauit : quorum
religio ante ipsum templi aditum deuota quadam
demissione prælucebat : solebant enim ad illius li-
mina procumbere, deosculari, & preces inibi fun-
dere : quorum morem, cultumque reuerentiæ ple-
nissimum altè prædicat os aureum, An non videtis,
inquit ; *quot homines templi huius vestibula osculan-
tur? hi quidem pronis capitibus abiecti, alij vero
manu contingentes, tum eandem admouentes ori?*
Neque mihi dixeris eam infimæ plebis deuotio-
nem fuisse : sed & è curia purpuratos, & è sacro
Pontificum cœtu infulatos, & primis in orbe digni-
tatibus illustres id officium pietatis vsurpasse noue-
ris : de his, & illis canit Prudentius.

Ipsa

*Ipsa & senatus lumina,
Quondam Luperci, & flamines,
Apostolorum, ac Martyrum
Exosculantur limina.*

Imò, quod in amplissimo totius orbis domina-
tu, quod in purpura, sceproque suscipias, eo Au-
gusti venire religionis, vt sibi multum honoris, ac
gloriae datum existimarent si ad ipsa templorum
vestibula, gloriosos cineres, & sanctarum mentium
exuuias posuissent, & in ijs, sepulchrum inuenissent.

Appello Augustos manes, duo orbis Christiani
lumina, Constantinum, & Constantium: de qui-
bus diserta lingua ita scribit Orator aureus.

*Constantinum magnum, magno se honore affectu-
rum existimauit eius filius Constantius, si in vesti-
bulo collocaret piscatoris, & quod in regijs ianitores
sint regibus, id in sepulchro reges sint Piscatoribus.*

*Hom. 26.
in 2. ad
Cor.*

*Et illi quidem veluti ipsius loci Domini intus habi-
tant: hi vero tanquam accolae, ac vicini praeclearè
secum agi putant, si ianua ipsis assignetur vestibularis.*

Haecenus Chrysostomus, ex quo duo conficies
in Logica Christiana bene peritus, Piscatorum vesti-
bula esse praestantiora quam sint Imperatorum pa-
latia.

Alterum, quae ex Caesarum, orbisque sensu de-
beat esse intima penetralium, & templorum reli-
gio, si tanta est vestibulorum reuerentia.

Transeo

Transeo ad aliud, quod & sacrorum ministris, & Christianis omnibus velim esse commendatum: est illud eximia quædam in templis modestia, eam prodit externa, ac decens corporis compositio, cum quadam gestuum suauitate, ac grauitate, quæ & custodes Angelos deceat, & Deum intimè præsentem suspicere, ac reuereri videatur. Eam vnice amant Sancti Patres, ac religionis nostræ Præsules, quos inter Liberius summus Pontifex, cum in frequenti, lectissimaque procerum corona, B. Marcellam D. Ambrosij sororem casto velo inumbraret, inter alia religiosæ vitæ, morumque documenta, & illud inscripsit, ne spuendum, ne tussendum, ne ridendum in ijs locis, in quibus sacratoribus ceremonijs Deus coleretur. Hoc fuit tanti Pontificis oraculum dignum cedro. *Tu in ministerio Dei gemitus, sreatus, tusses, risus abstine.*

D. Ambrosij l. 3. de Virg.

Hoc fuit effatum religiosi Præsulis, quod S. Ambrosius ad omnem posterorum memoriam scriptis mandauit. Ab illo absunt longissimè hac ætate nostra plerique; quos ideo credas adijisse sacra templorum adyta, vt in ijs graueolentis stomachi sentinam, & cloacam exhauriant, atque exonerent, & qua indecenti sreatu, qua tussi impotentiore, parietum latera, forniceque quatiant, & propè lacerent: ij verò quam maximè, qui in sacris officijs insolenti risu labra dissoluunt, omnemque, quæ esse debuit

O o

religio-

290 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
religionem pessundant: Et hinc descendo ad postre-
mum de silentio in sacris edibus religiosè seruando.

Fuit illud Pythagoreorum, Ægyptiorum, & sa-
pientum omnium dogma; Deum silentio colen-
Ia Aedf. dum esse. Vt enim eleganter Eunapius *silentium*
mysterijs congruum, & sacrorum Præside digna ta-
citurnitas. Et eo quidem vt Valentinianis hæreticis
silentium dictum sit veluti fons, & caput diuinita-
tis: aiebant enim ex Bytho, & sige, hoc est silentio
aliorum omnium Deorum sobolem natam esse:
malè illi quidem ad religionem, & fidem veri Nu-
minis: verum ad propositum meum non omni-
nò malè, melius tamen Propheta Dauid: qui vna
Pf. 64. & ad Dei laudes & ad silentium euocat. *Te decet,*
inquit, *hymnus Deus in Sion:* vel vt vertit S. Hiero-
nymus. *Tibi silentium laus Deus in Sion:* vt ex eo
intelligas eximium quoddam esse laudis genus, ani-
mi, orisq̃ue silentium; ad quod vt inuitarent An-
tiqui, in templis expressam silentij imaginem erexe-
re. Videri potest de hoc argumento Mystagogus
Ludouici Cressolij, opus sanè doctū, varium, pium.
Ego hic ex illo, alijsq̃ue pauca delibauī, & veluti
in fasciculum collegi, vt tibi ex eo amplam meri-
torum, gloriæq̃ue coronam texas, quam efferas in
templo adeptæ quondam beatitatis.